

## Regeringens proposition

1984/85: 198

om Nordiska ministerrådets allmänna budget för år 1986, m. m.;

beslutad den 11 april 1985.

Regeringen föreslår riksdagen att anta de förslag som har upptagits i bifogade utdrag av regeringsprotokoll.

På regeringens vägnar

OLOF PALME

ANNA-GRETA LEIJON

### Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen föreslås att Nordiska ministerrådets allmänna budget för år 1986 godkänns och att medel anvisas för Sveriges andel av kostnaderna för den verksamhet som finansieras över denna budget. Vidare föreslås att regeringen bemyndigas medge att vissa åtaganden görs av Nordiska industrifonden. Nordiska ministerrådets allmänna budget omfattar inte det nordiska kultursamarbetet. För detta finns en särskild budget.

UTRIKESDEPARTEMENTET

Utdrag  
PROTOKOLL  
vid regeringssammanträde  
1985-04-11

**Närvarande:** statsministern Palme, ordförande, och statsråden I. Carlsson, Sigurdson, Gustafsson, Leijon, Hjelm-Wallén, Peterson, Andersson, Bodström, Bodström, Göransson, Dahl, R. Carlsson, Thunborg, Wickbom

**Föredragande:** statsrådet Leijon

**Proposition om Nordiska ministerrådets allmänna budget för år 1986, m.m.**

---

I prop. 1984/85:100 (bil. 5, s. 27) har regeringen föreslagit riksdagen att, i avvaktan på särskild proposition i ämnet, till *Nordiska ministerrådets allmänna budget* för budgetåret 1985/86 beräkna ett förslagsanslag av 83 872 000 kr. Jag tar nu upp denna fråga.

## 1 Inledning

Nordiska ministerrådet inrättades år 1971 genom en revision av den år 1962 ingångna samarbetsöverenskommelsen mellan de nordiska länderna (Helsingfors-avtalet). Den 12 april 1973 ingicks ett avtal mellan de nordiska länderna om upprättande av Nordiska ministerrådets sekretariat i Oslo. Upprättandet av ministerrädssekretariatet godkändes för Sveriges del av riksdagen den 25 maj 1973 (prop. 1973:121, UU 13, rskr 245). Verksamheten vid sekretariatet inleddes den 1 juli 1973.

I samband med upprättandet av sekretariatet skapades en budget för den del av ministerrådets verksamhet som administreras av sekretariatet. Denna budget, Nordiska ministerrådets allmänna budget, omfattar inte det nordiska kultursamarbetet, för vilket Nordiska ministerrådet i sammansättningen kultur- och undervisningsministrarna fastställer en särskild budget. Den omfattar inte heller de gemensamma nordiska biståndsprojekt i u-länder som finansieras över de nordiska ländernas biståndsbudgetar och inte heller medel till Nordiska investeringsbanken.

Fr. o. m. år 1975 omfattar Nordiska ministerrådets allmänna budget ett kalenderår. Medel för verksamheten under år 1985 anvisades av riksdagen den 17 maj 1984 (prop. 1983/84:185, UU 19, rskr 319).

På initiativ av Nordiska rådet tillämpas sedan 1983 års budgetbehandling en ny ordning för behandlingen av den allmänna budgeten. Genom denna

ordning, som i huvudsak gäller även för Nordiska ministerrådets kulturbudget, har önskemålet tillgodosetts att bereda Nordiska rådet förbättrade möjligheter att delta i budgetarbetet och att ge rådets medlemmar tillfälle att debattera budgeten under Nordiska rådets session. Härigenom uppnås också syftet att ge de nordiska samarbetsaktiviteterna en bättre parlamentarisk förankring och att göra den nordiska budgetbehandlingen mer lik den nationella.

Enligt reglementet för Nordiska ministerrådets budgetar (den allmänna budgeten och kulturbudgeten), beslutat av Nordiska ministerrådet i juni 1983, fastställer Nordiska ministerrådet budgeten i mars under förbehåll av de nationella parlamentens godkännande.

Den budgetprocedur som sålunda tillämpas innebär att förslag inte kan föreläggas riksdagen inom den tid under vilken anslagspropositioner normalt ska lämnas. Motsvarande gäller för Nordiska ministerrådets kulturbudget.

I det följande redogör jag närmare för Nordiska ministerrådets allmänna budget för år 1986 och vissa frågor i anslutning härtill.

Chefen för utbildningsdepartementet kommer senare denna dag att anmäla frågan om Nordiska ministerrådets kulturbudget för år 1986.

En utförlig redogörelse för det nordiska arbetet har lämnats i den berättelse rörande det nordiska samarbetet som Nordiska ministerrådet har överlämnat till Nordiska rådet i december 1984 (dokument C 1/1985 i det nordiska trycket). En sammanfattning av fackkapitlen i denna redogörelse bör fogas till protokollet i detta ärende som *bilaga 1*.

En översikt över Nordiska ministerrådets budget för år 1986 bör fogas till protokollet i detta ärende som *bilaga 2*.

## 2 Föredraganden

### 2.1 Allmänt

I rådande statsfinansiella läge i de nordiska länderna har det varit nödvändigt att göra besparingar i de nationella statsutgifterna. Detta påverkar även det nordiska samarbetet. En gemensam uppfattning är emellertid att det finns skäl att betrakta den nordiska budgetbehandlingen på annat sätt än den nationella. Genom att söka gemensamma lösningar i stället för att lägga ner resurser i varje enskilt land för att lösa likartade problem, kan en samhällsekonomisk nytta uppnås genom det nordiska samarbetet. Möjligheterna att åstadkomma nationella besparingar genom nordiska samarbetslösningar bör därför tas tillvara.

På många områden är de nordiska länderna hänvisade till att samarbeta för att kunna hålla jämna steg med de större industriländerna. De nordiska länderna är vart och ett för litet för att satsa på t. ex. forskare och teknisk utrustning på starkt specialiserade delar av sådana viktiga områden som

energiforskning och datateknologi. Den arbetsfördelning som åstadkommits och de gemensamma satsningar som gjorts i det nordiska forsknings- och utvecklingssamarbetet bör föras vidare och fördjupas. Ett aktuellt exempel är den nordiska handlingsplanen för datateknologiskt samarbete som antogs vid Nordiska rådets session år 1984.

Dominerande i det nordiska samarbetet är f. n. frågor som rör det ekonomiska läget och sysselsättningen. Detta är naturligt i ett läge där man i de enskilda länderna arbetar med att få till stånd en förbättrad industriell tillväxt och ökad sysselsättning. Genom samnordiska insatser kan man komplettera de nationella åtgärderna och nå dessa mål.

Nordiska ministerrådet (finansministrarna) lade till Nordiska Rådets session år 1985 fram en långsiktig handlingsplan för ekonomisk utveckling och full sysselsättning. Handlingsplanen är ett uttryck för en höjd ambitionsnivå i det nordiska samarbetet. Det utökade samarbetet omfattar insatser som skall bidra till den strukturella omvandlingen i de nordiska ländernas ekonomi och näringsliv. Härmed menas åtgärder för att åstadkomma en mer rationell resursanvändning, öka den nordiska ekonomiska integrationen mellan länderna och understödja den nationella ekonomiska politiken. Handlingsplanen innehåller många konkreta förslag till samordnade och förstärkta nordiska insatser. Som exempel kan nämnas:

- investeringar i vägar och järnvägar för att förbättra gods- och persontransporterna mellan och genom de nordiska länderna,
- utbyggnad mot ett sammanhängande nordiskt elsystem,
- införandet av en ny utlåningsordning för nordiska investeringsprojekt (UNI) knuten till Nordiska investeringsbanken,
- avskaffande av handelshinder mellan de nordiska länderna,
- samarbete på exportfrämjandeområdet, bl. a. ökade anslag till Nordiska projektexportfonden,
- industripolitiska samarbetet, bl. a. ökade anslag till teknisk forskning och utveckling,
- regionalpolitiskt samarbetet särskilt på Nordkalotten och i Västnorden, bl. a. upprättande av en särskild utvecklingsfond för Västnorden,
- marknadsföringskampanj för främjande av turismen i Norden,
- arbetsmarknads- och utbildningssamarbete bl. a. i form av åtgärder mot ungdoms- och långtidsarbetslösheten och
- intensifierat nordiskt samarbete på den ekonomiska politikens område och i internationella ekonomiska fora.

De förslag som lagts fram i handlingsplanen har kostnadsberäknats till ca 2,7 miljarder norska kronor för perioden 1986–1990, varav ca 2,5 miljarder avser investeringar i vägar och järnvägar som finansieras på nationell basis.

Av betydelse för det nordiska samarbetet är Föreningen Nordens verksamhet och de nordiska kontakter som äger rum inom ramen för andra folkrörelser. Härigenom stärks medborgarnas känsla av nordisk samhörighet.

## 2.2 Översyn av formerna för det nordiska samarbetet m.m.

Samarbetet i och mellan Nordiska rådet och Nordiska ministerrådet har fungerat i sin nuvarande form i över tio år. Då samarbetet genomgått en snabb och omfattande förändring under denna period har behovet att utvärdera och att se över samarbetets organisation och funktion ökat. Mot denna bakgrund tillsatte de nordiska ländernas statsministrar och Nordiska rådets presidium hösten 1982 en parlamentarisk kommitté med uppgift att göra denna översyn.

Vid Nordiska rådets session år 1984 diskuterades parlamentarikerrapporten (NU 1983:9) "Arbetsformerne i nordisk samarbeid". Huvudpunkterna i rapporten innefattade förslag till förstärkning av Nordiska rådets presidium och de nordiska samarbetsministrarnas ställning samt en gemensam budget. Rådet antog en rekommendation som uppmanade Nordiska ministerrådet att lägga fram de förslag inom ministerrådets verksamhetsområde som kommitténs rapport ger anledning till. En av Nordiska ministerrådet tillsatt utredningsman överlämnade den 10 augusti 1984 sitt förslag i rapporten (NU 1984:7) "En budget – ett sekretariat?". I rapporten föreslås en sammanläggning av de två ministerrådssekretariaten i Oslo och Köpenhamn och de två nordiska budgetarna. Dessa förslag har under hösten 1984 diskuterats med Nordiska rådets presidium. Nordiska ministerrådet lämnade till Nordiska rådets session år 1985 ett särskilt ministerrådsförslag i dessa frågor. Förslaget antogs av Nordiska rådet.

F.n. arbetar en av Nordiska ministerrådet tillsatt organisationsgrupp med de olika frågor som uppkommer vid sammanläggningen av ministerrådssekretariaten och budgetarna. Arbetet skall vara avslutat till hösten 1985. Sammanläggningen av ministerrådssekretariaten kommer att genomföras under våren 1986. Det nya sekretariatet kommer att förläggas till Köpenhamn, där lokaler redan har anskaffats. Ministerrådets budgetar sammanförs till en budget fr. o. m. budgetåret 1987.

Till de organisatoriska förändringarna hör också flyttningen av Nordiska industrifonden från Stockholm till Oslo.

Genomförandet av de förändringar i den nordiska samarbetsorganisationen som här skisserats bör enligt min mening medföra att den bättre kan svara upp mot de krav som den ökade ambitionen i det nordiska samarbetet nu ställer.

En förändring i de organisatoriska formerna för det nordiska samarbetet kräver vissa justeringar i de nordiska samarbetsavtalen. Förslag om detta kommer senare att föreläggas riksdagen.

Jag vill i detta sammanhang också nämna att regeringen har nyligen ratificerat en överenskommelse om ändring av avtalet om Nordiska ministerrådets sekretariat och deras rättsliga ställning och dess tilläggsprotokoll (prop. 1972:122). Innehörden härav är att man genomfört principen om tidsbegränsad anställning för all personal vid ministerrådssekretariaten i

syfte att tillgodose önskemålet om en allsidig nationell bemanning. I sammanhanget har ministerrådet uttalat att tjänstgöring vid ett nordiskt sekretariat i relevanta sammanhang bör ses som en särskild kvalifikation, som bör tas till vara när vederbörande återvänder hem.

## 2.3 Nordiska ministerrådets allmänna budget för år 1986

### 2.3.1 Allmänt

Nordiska ministerrådets allmänna budget omfattar kostnader för 15 nordiska institutioner och ca 230 särskilda projekt. Nya samarbetsområden har tillkommit successivt. Budgetens omslutning uppgår till närmare 212,2 milj. norska kronor för år 1985.

Det nordiska samarbetet består i stor utsträckning av att nordiskt samordna nationella aktiviteter som alla länderna har intresse av. Den nordiska budgeten skall ses som ett viktigt instrument för att gemensamt utföra för de nordiska länderna angelägna arbetsuppgifter.

Syftet med den nordiska budgeten är inte att totalfinansiera det nordiska samarbetet. De egentliga resurserna för det nordiska samarbetet är mångdubbelt större, eftersom många projekt finansieras även med nationella anslag. Jag ser de gemensamma nordiska medlen som ett sätt att initiera och hålla samman nordiska samarbetsprojekt. En betydande del av finansieringen bör ske genom att nationella myndigheter tillskjuter egna medel. Beredvilligheten att anslå sådana nationella medel blir då ett slags test på att den nordiska prioriteringen överensstämmer med nationella prioriteringar och att projekten verkligen är relaterade till de faktiska behoven. För svensk del bör detta också ske genom att avräkning i vissa fall sker på nationella anslag.

### 2.3.2 Budget för år 1986

Mot bakgrund av bl. a. den behandling av budgeten som skett i enlighet med den gällande budgetproceduren har Nordiska ministerrådet den 27 mars 1985 enats om en budget för år 1986 på 272,6 milj. norska kronor. Detta är en ökning i förhållande till år 1985 med ca 60,4 milj. norska kronor, eller med 28%. Den reala ökningen är ca 18%.

Av utgifterna avses en del täckas genom Nordiska ministerrådets inkomster under år 1986. Dessa inkomster består av räntor och avgifter som de anställda vid Nordiska ministerrådets sekretariat har att erlagga i stället för inkomstskatt i Norge. Nordiska ministerrådets totala intäkter beräknas till ca 8,4 milj. norska kronor. Återstoden ca 264,2 milj. norska kronor finansieras genom bidrag från de nordiska länderna.

Jag skall nu redogöra för de allmänna prioriteringar som gjorts vid fastställandet av 1986 års budget och utgifternas fördelning på vissa verksamhetsområden (en mer detaljerad redovisning härav ges i *bilaga 2*).

Det nordiska samarbetet bedrivs på en mycket bred front. Arbetslöshe-

ten i de nordiska länderna har gjort att sysselsättningsfrågor och möjliga åtgärder på det arbetsmarknadspolitiska och det ekonomiskpolitiska området blivit alltmer centrala. Detta medför behov av satsningar över större område för att samarbetets fördelar skall kunna utnyttjas.

Bland de nya satsningarna i budgeten märks de åtgärder som ingår i handlingsplanen för ekonomisk utveckling och full sysselsättning och för vilka jag tidigare redogjort. Sammanlagt beräknas för detta ändamål 38,1 milj. norska kronor, varav 16,2 milj. anslås för industriellt forsknings- och utvecklingssamarbete. De största satsningarna i övrigt avser en ökning av Nordiska industrifondens budget, turistfrågor, arbetsmarknadsåtgärder och regionalpolitiska åtgärder.

För genomförandet av den datateknologiska handlingsplanen beräknas 27,7 milj. norska kronor. Handlingsplanen förutsätter härutöver att näringslivet i de nordiska länderna bidrar med ett belopp som motsvarar de statliga satsningarna. Omfattningen av insatserna blir således beroende på näringslivets beredvillighet att medverka.

I övrigt innehåller budgeten reallt ökade anslag främst till jord- och skogsbrukssektorn för genomförandet av det nya handlingsprogrammet på detta område.

Nordiska ministerrådet har vid fastställandet av den slutliga budgeten beaktat de förslag om ökning av anslagen för socialpolitiska-, jämställdhets- och samfärdsfrågor som framkom under Nordiska rådets session.

Ett engångsbelopp på 5 milj. norska kronor har beräknats för kostnader som uppkommer med anledning av sammanläggningen av ministerrådssekretariatet och flyttningen av Nordiska industrifonden.

De medel i budgeten som upptagits för *administration* och liknande utgifter avser främst kostnaderna för Nordiska ministerrådets sekretariat i Oslo. Dessa kostnader beräknas till närmare 27,3 milj. norska kronor och avser i huvudsak personalkostnader m. m. Antalet fasta tjänster vid sekretariatet uppgår till 53.

En stor del av anslagen finansierar gemensamma nordiska institutioner. Antalet sådana *institutioner* uppgår f. n. till 15. De största anslagen beräknas för Nordiska industrifonden (45,0 milj. norska kronor), Nordiska projektexportfonden (10,0 milj. norska kronor), Nordiska hälsovårdshögskolan (9,8 milj. norska kronor) och Nordiska institutet för odontologisk materialprovning (8,9 milj. norska kronor).

Beträffande Nordiska industrifonden innebär tidigare beslutad budget ett bemyndigande för fonden att ingå förpliktelser utöver tillgängliga medel för innevarande budgetår. För år 1987 krävs sådant bemyndigande upp till ett belopp av 21,6 milj. svenska kronor och för år 1988 upp till ett belopp av 14,4 milj. svenska kronor.

Övriga anslag avser i huvudsak olika *projekt*. Medlen är avsedda för såväl pågående projekt som nya projekt under år 1986. Anslagen fördelas f. n. på ca 230 särskilda projekt inom de olika verksamhetsområden som

budgeten omfattar. De största anslagen beräknas för verksamhetsområdena regionalpolitik (totalt 13,3 milj. norska kronor), energi (totalt 8,9 milj. norska kronor), miljövård (7,7 milj. norska kronor) och arbetsmarknad (6,9 milj. norska kronor).

Jag tillstyrker för egen del Nordiska ministerrådets förslag till allmän budget för år 1986. Jag föreslår att regeringen underställer riksdagen förslaget för godkännande.

### 2.3.3 Sveriges andel av budgeten

Ländernas bidrag till Nordiska ministerrådets budgetar beräknas enligt en särskild fördelningsnyckel. Nordiska ministerrådet (samarbetsministrarna) fastställde den 10 november 1982 regler för beräkning av fördelningsnyckeln. Reglerna innebär att fördelningsnyckeln fastställs som resp. lands andel av den samlade nordiska bruttonationalinkomsten (BNI) till faktorpris. Som bas skall användas kända värden från de två senaste åren. För det senaste året används preliminära värden. Fördelningsnyckeln fastställs för ett år i sänder.

För år 1985 gäller följande fördelningsnyckel: Danmark 19,9%, Finland 18,3%, Island 0,9%, Norge 21,0% och Sverige 39,9%. Sveriges andel av budgeten beräknades enligt denna fördelningsnyckel till totalt 83 872 000 svenska kronor.

För år 1986 har följande fördelningsnyckel fastställts: Danmark 21,4%, Finland 19,4%, Island 0,8%, Norge 21,2% och Sverige 37,2%. Sveriges andel av budgeten har således minskat något jämfört med föregående år. Sveriges andel av de nationella bidragen till budgeten för år 1986 föreslås därmed enligt fördelningsnyckeln beräknad till 98 282 400 norska kronor vilket motsvarar ungefär lika mycket i svenska kronor. Detta innebär en ökning med 14 410 400 svenska kronor i förhållande till år 1985.

Medlen bör anvisas över statsbudgeten för budgetåret 1985/86. Eftersom Nordiska ministerrådets budget avser kalenderåret 1986, kan det svenska bidraget delvis komma att behöva betalas ut efter det svenska budgetårets utgång.

För Nordiska industrifondens bemyndigande att ingå förpliktelser för år 1987 och år 1988 utöver tillgängliga medel beräknar jag att Sverige skall svara för samma andel därav som för den svenska andelen av Nordiska ministerrådets allmänna budget, dvs. 37,2% av de aktuella beloppen som är 21,6 resp. 14,4 milj. svenska kronor. Detta motsvarar bemyndiganden på ca 8,0 milj. svenska kronor för år 1987 och ca 5,4 milj. svenska kronor för år 1988.

### 3 Hemställan

Med hänvisning till vad jag nu har anfört hemställer jag att regeringen föreslår riksdagen att

1. för Sveriges del godkänna Nordiska ministerrådets förslag till allmän budget för år 1986,
2. till *Nordiska ministerrådets allmänna budget* för budgetåret 1985/86 under tredje huvudtiteln anvisa ett förslagsanslag av 98 282 000 kronor,
3. bemyndiga regeringen att medge att stöd lämnas av *Nordiska industrifonden* vilket inräknat löpande beslut för Sveriges del innebär åtaganden om högst 8 000 000 kronor under år 1987 och högst 5 400 000 kronor under år 1988.

Ärendet bör behandlas under innevarande riksmöte.

### 4 Beslut

Regeringen ansluter sig till föredragandens överväganden och beslutar att genom proposition föreslå riksdagen att anta de förslag som föredraganden har lagt fram.

*Bilaga 1***Sammanfattning av det nordiska samarbetet under år 1984 inom Nordiska ministerrådets verksamhetsområde**

I det följande återges sammanfattningar av fackkapitlen i den berättelse rörande det nordiska samarbetet som Nordiska ministerrådet i december 1984 överlämnade till Nordiska rådet (dokument C 1/1985).

**Lovgivningssamarbejdet**

De nordiske justitsministre afholdt sammen med socialministrene en konference i Oslo den 16.–17. februar 1984. Justitsministrene mødtes på ny den 19.–20. juni i Island og igen den 14. november 1984 i Helsingør. Embedsmandskomiteen for lovgivningsspørgsmål afholdt møde i Stockholm den 3. maj 1984 og mødtes igen uformelt i tilknytning til mødet den 14. november 1984 i Helsingør. De nordiske retschefer afholdt møde den 3. oktober 1984 i Helsingfors. Endelig har juridisk udvalg og justitsministrene afholdt fællesmøde den 14. november 1984 i Helsingør.

Udover disse møder har lovgivningssamarbejdet fundet sted i forbindelse med drøftelserne mellem de nordiske lande om påtænkte lovgivningsinitiativer. Endvidere foregår der et intensivt samarbejde mellem de repræsentanter for de nordiske justitsministerier m. v., som deltager i drøftelserne i de forskellige internationale organer. I almindelighed er det muligt for de nordiske lande her at indtage en fælles holdning, ofte med baggrund i en ensartet nordisk lovgivning eller i nordiske drøftelser på det pågældende sagsområde.

I fagkapitlet om det nordiske lovgivningssamarbejde er emnerne for samarbejdet inddelt i 10 hovedrubrikker efter nogenlunde de samme retningslinier, som er anvendt ved inddelingen i tidligere årsberetninger. De enkelte emner er følgende:

- Familieret
- Aftaleret, købelovgivning og forbrugerbeskyttelse
- Transportret
- Immaterialret
- Erstatningsret
- Selskabsret
- EDB
- Strafferet
- Procesret
- Offentlig ret

Nogle enkelte emneområder for det nordiske samarbejde skal her fremhæves. På familierettens område har ægtefællers og samboendes formueforhold været drøftet på to møder i 1984. Udgangspunktet for drøftelserne

har i denne omgang særlig været det svenske lovudkast, og det ser ud til, at man nu kan nå frem til en højere grad af ensartethed end tidligere på flere vigtige punkter, navnlig når det gælder den efterlevende ægtefælles stilling. Endvidere har spørgsmålet om kunstig befrugtning været genstand for drøftelser i nordisk regie på baggrund af et svensk lovforslag herom. Der er her enighed mellem de nordiske lande om at fortsætte udvekslingen af oplysninger om påtænkte eller iværksatte initiativer på dette vigtige område.

Det nordiske samarbejde omkring bekæmpelsen af narkotikakriminaliteten har været genstand for drøftelser i 1984. Således var dette samarbejde et aktuelt spørgsmål ved justits- og socialministermødet i februar 1984 og igen ved justitsministermødet i Laugarvatn i Island i juni. Efter at Nordisk Råd i 1984 vedtog en rekommendation om spørgsmålet, vil Ministerrådet nu fremlægge et forslag til en handlingsplan mod narkotika.

Det nordiske samarbejde omkring dataspørgsmål er i de seneste år foregået med en stigende intensitet. På baggrund af Ministerrådets handlingsplan på dette område, hvori bl. a. lovgivningssamarbejdet er opprioriteret, har navnlig spørgsmålet omkring datakriminalitet været genstand for drøftelser. Spørgsmålet er således diskuteret ved et nordisk møde i september 1984, ligesom det er genstand for udregningsarbejder i de enkelte lande. Der er planlagt yderligere samarbejde i nordisk regie vedrørende dette spørgsmål.

Nordisk Råd opfordrede i 1984 Ministerrådet til at fremskynde utarbejdelsen af nye købelove. Den arbejdsgruppe, der i 1980 blev nedsat for nærmere at undersøge og overveje disse spørgsmål, har afsluttet sitt arbejde i slutningen af 1984. Betænkningen indeholder forslag til en modernisering af købelovgivningen, således at den gældende retsenhed inden for Norden på dette område i det væsentlige bevares. Betænkningen vil nu bli sendt på høring.

### **Konsumentpolitik**

Nordiska ministerrådet (konsumentministrarna) fastställde i maj 1984 ett nytt nordiskt samarbetsprogram på det konsumentpolitiska området. Programmet tar bl. a. sin utgångspunkt i de ekonomiska svårigheter som har drabbat också de nordiska länderna under slutet av 70-talet och början av 80-talet, i den teknologiska utvecklingens påverkan på enskilda konsumenter samt i den internationalisering som alltmer präglar flödet av varor, tjänster och information. Programmet syftar till en effektivare konsumentpolitik, bättre resursutnyttjande samt undanröjande av handelshinder, bl. a. för att undvika fördyringar för konsumenterna.

Under 1984 har första fasen i ett utvecklingsarbete på det hushållsekonomiska området avslutats. Ett projektprogram har lagts fram för 1985 och

preliminara planer för verksamheten nordiskt och nationellt under kommande år har presenterats.

På varudistributionsområdet har ett projekt om för- och nackdelar från konsumentsynpunkt med användande av datateknik i dagligvaruhandeln slutförts, ett projekt om olika former för konsumentinflytande på varuförsörjningen har vidareförts medan ett projekt om discount-butikers för- och nackdelar ur konsumentsynpunkt har startats.

Konsumentrådgivningens effekter på enskilda konsumenter har undersökts och ett forskningsseminarium om konsumentinflytande har förberetts.

Gemensamma nordiska varuprovningar har under året gjorts beträffande kolfilterfläktar och textilreflexer. Insatser för att utveckla metoder för provningar har gjorts för ett antal produkter, inte minst med inriktning på produktsäkerhet. Arbetet har skett i nära samarbete med NORDTEST. En probleminventering avseende förvaring och lagring av livsmedel har genomförts.

På produktinformationsområdet har buller från hushållsapparater, sparprogram för tvättmaskiner, möbelmärkning, märkning av flytvästar och konsumentinformation om begagnade bilar uppmärksammas. Ett förprojekt om konsumentinformation i databaser har genomförts.

Samarbetet kring konsumentproblem och -möjligheter i samband med införandet av ny informationsteknologi har under 1984 koncentrerats till bl. a. konsumentupplysning i närradio, lokal-TV och text-TV samt lagstiftning rörande kabelnäten.

På utbildningssidan har arbetet inriktats på förskolan, på högskoleutbildningen av socialarbetare, på vidareutbildningen av konsumentmedarbetare och på inslagen av konsumentfrågor i universitetsutbildningen. De nationella konsumentorganens roll beträffande produktion av utbildningsmaterial har utvärderats.

Omfattande studier av dels konsumentproblem förknippade med garantier, dels avtalsvillkor och praxis på sällsapsreseområdet har avslutats, liksom en undersökning av behovet av lagregler m. m. vid tillbakakallande av farliga varor och en kartläggning av postförsäljningsklubbar verksamhet.

Existerande och framtida satellit-TV-sändningar med reklamslag över de nordiska länderna har kartlagts i ett annat projekt, som också har analyserat möjligheterna till kontroll och reglering.

### **Samarbete om utbildning, forskning och kultur**

Den nordiska *kulturbudgeten* för 1984 har uppgått till sammanlagt 137,9 milj. DKK. För år 1985 uppgår den till drygt 148,5 milj. DKK (inkl. löne-, pris- och valutajusteringsreserv), vilket innebär en ökning med 7,7%. Härav utgör 4,4% automatiska ökningarna och 3,3% s. k. aktivitetsökningar.

Ministerrådsförslaget rörande *förändringar i arbetsformerna* i det nordiska samarbetet innebär en sammanläggning av de båda nuvarande ministerrådsbudgetarna och en sammanslagning av ministerrådssekretariatet i Oslo och kultursekretariatet i Köpenhamn. Förslaget innehåller också förslag till ändringar i det nordiska kulturavtalet. Innehörden härav är att det skall vara ministerrådet i sammansättningen kultur- och utbildningsministrar som fattar de beslut som krävs för att förverkliga avtalets syfte, utser kommittéer och arbetsgrupper och fattar beslut om budgetförslag för området inom en totalram som en del av den samlade nordiska budgeten.

Inom ramen för den nordiska *datahandlingsplanen* har projekt startats rörande bl. a. pedagogiska modeller för dataförmedlad undervisning, grund- och vidareutbildning av lärare, undervisning i datakunskap för vuxna. När det gäller grundforskning inom datateknologiområdet har Nordiska forskningspolitiska rådet (FPR) tagit flera initiativ, bl. a. genom att arrangera en serie forskarsymposier kring datateknologiska frågor.

Mot bakgrund av framgångarna med Scandinavia Today har ledningsgruppen för Scandinavia Today ombildats, i syfte att fungera som rådgivande organ i frågor som rör *samnordisk kulturinformation utlandet*. Flera alternativ har därvid nämnts. Bl. a. undersöks förutsättningarna för ett nordiskt kulturprojekt i Japan. Vidare har ministerrådet avsatt medel för visning av en utställning av nordisk sekelskifteskunst i London, Düsseldorf och Paris 1986–1987.

I anknytning till arbetet med en handlingsplan för ekonomisk utveckling och full sysselsättning (jfr Nordiska rådets rek. nr 1/1984) har man på utbildningsområdet arbetat med frågor som rör övergången skola-arbetsliv och de därmed sammanhängande problemen kring ungdomsarbetslösheten.

Inom arbetet för en *förbättrad språkförståelse i Norden* är en rad delprojekt genomförda eller igångsatta rörande läroplaner i grundskolan, vidareutbildning av lärare i grundskolan och inom lärarutbildningen, läromedel för grundskolan, läroplaner och läromedel för det gymnasiala stadiet, vuxenundervisningen liksom vad gäller lärar- och elevutväxling m. m.

Metodiskt sett har man använt en arbetsform ("nätverksmodellen"), som innebär att nationella projekt inom samma ämnesområden och med parallella målsättningar knyts samman på nordiskt plan.

Ministerrådet har under 1984 beslutat lägga ned *Rådgivande kommittén för undervisning* i och med årets utgång.

Nordiska forskningspolitiska rådet (FPR) har överlämnat ett förslag till handlingsprogram för den första verksamhetsperioden 1983–1986 med syfte att ange FPR:s roll i *det nordiska forskningssamarbetet* och att ge underlag för en diskussion om de för samarbetet aktuella forskningspolitiska frågorna. De kommentarer som från olika håll framförts på programförslaget är vägledande för FPR i dess arbete.

Såvitt gäller nordiskt samarbete om *vetenskaplig utrustning* har insatser

gjorts beträffande bl. a. etablering av ett nordiskt spegelteleskop på La Palma i Kanarieögruppen och det nordiska termoluminiscenslaboratoriet i Risø i Danmark. Överväganden har gjorts kring frågan om datakapacitet och anskaffning av superdatorer.

Hittills har *det nordiska forskarutbildningssamarbetet* huvudsakligen bestått dels av stipendieverksamhet inom ramen för de nordiska forskningsinstitutionerna, dels av en kursverksamhet i form av nordiska forskarkurser. Vid en FPR-konferens i november 1983 för nordiska forskare och forskningsadministratörer uttrycktes ett starkt intresse för att bygga ut samarbetet, särskilt om en systematiserad nordisk forskarkursverksamhet.

Efter konferensen har FPR i samråd med de nordiska forskarkursernas styrelse under hösten 1984 vänt sig till universitet och högskolor samt forskningsråd i Norden med förslag om ett samarbete om en utvidgad försöksverksamhet med systematiserade kurser. Kursverksamheten är avsedd att utgöra en integrerad del av de nationella institutionernas verksamhet såväl innehållsligt som administrativt och ekonomiskt.

FPR har tillsammans med NORDFORSK inlett ett samarbetsprojekt om *forskningsevaluering*. Vidare har man tagit initiativ till utvärdering av den forskning som vissa av de nordiska forskningsinstitutionerna på kulturbudgeten bedriver.

Stödet till *folkrörelsernas verksamhet* omfattar tre poster på den nordiska kulturbudgeten: nordiskt ungdomssamarbete, nordiskt folkbildningssamarbete och nordiskt idrottssamarbete. Mot bakgrund av en projektskiss från Nordiska ungdomskommittén har ministerrådet extraordinärt beviljat 925.000 DKK för nordiska aktiviteter med anledning av FN:s internationella ungdomsår 1985. Medlen skall gå dels till lokalt och regionalt nordiskt samarbete på ungdomsområdet, dels till en nordisk ungdomskonferens samtidigt med Nordiska rådets session 1985.

Till förmån för *etniska och språkliga minoriteter* har ministerrådet dels avsatt medel till samiska kulturaktiviteter av engångskaraktär, dels inlett en försöksverksamhet för utveckling av det samiska kulturlivet genom att en särskilt sakkunnig anställts för en treårsperiod från 1984. Den sakkunnige har knutits till Nordiska samerådets sekretariat i Utsjoki i Finland. Ministerrådet har vidare beslutat att stödet till nordiskt idrottssamarbete från 1985 också skall omfatta samiskt idrottssamarbete.

Ministerrådet beslöt i juni 1984 att inrätta ett *Nordens institut på Åland* från 1985. Kostnaderna för driften fördelas mellan den nordiska kulturbudgeten och Ålands landskapsstyrelse.

Ministerrådet har tillsatt en nordisk arbetsgrupp för *barn och kultur* med uppgift bl. a. att följa utvecklingen på barnkulturområdet och att initiera projektverksamhet m. m. Som första projekt har arbetsgruppen under 1984 etablerat en nordisk informationstjänst om barn och kultur med syfte att skapa kontakt mellan de kretsar i Norden som arbetar med barnkultur och att sprida upplysning om initiativ och aktiviteter till olika nordiska och nationella organ på området.

### Arbetsmarknad

Der har været en fortsat vækst i beskæftigelsen i de nordiske lande i 1984. Derimod er væksten i arbejdsløsheden, som har været fortsat stigende igennem de seneste år, kulmineret i 1984.

Tilgangen af nye arbejdspladser, som følge af det økonomiske opsving, har i voksende grad kunnet opsuge en større del af tilgangen til arbejdsmarkedet.

Arbejdsløsheden som helhed, hvoraf ca 1/3 omfatter unge mellem 16 og 24 år, ligger dog fortsat på et højt niveau, over 600.000 registrerede fuldtidsledige i Norden som helhed.

Samtidig fortsætter den udvikling, hvorefter de udsatte grupper på arbejdsmarkedet, unge og langtidsløse, belastes af længere og flere ledighedsperioder.

I alle nordiske lande er målet om fuld sysselsætning blevet fastholdt, og hvert land tilstræber udfra nationale forudsætninger at begrænse udbetalning af arbejdsløshedsydelser i forhold til igangsættelse af arbejde, der giver beskæftigelse til ledige.

Genoprettelse af den fulde sysselsætning vil i sammenhæng med behovet for omstillingen af arbejdskraften kræve en udvikling af forøget samspil mellem de arbejdsmarkedspolitiske og de økonomisk politiske virkemidler. I dette samspil er det af betydning, at arbejdsmarkedets parter indgår i et samarbejde med arbejdsmarkedsmyndighederne.

Derudover kræves et udvidet nordisk og internationalt samarbejde om samordningen af politik og virkemidler, der understøtter bekæmpelsen af arbejdsløsheden, der i den vestlige verden som helhed fortsat udvikles i ugunstig retning.

Et vigtig grundlag for samarbejdet på det nordiske plan er overenskomsten om det fælles nordiske arbejdsmarked, som fra den 1. august 1983 har været gældende for alle de nordiske lande.

Som opfølgning på overenskomsten og retningslinierne for samarbejdet mellem arbejdsformidlingskontorerne, som trådte i kraft samtidig med overenskomsten, fremlægges i 1985 et nyt samarbejdsprogram på arbejdsmarkedsområdet. Derudover har det nordiske arbejdsmarkedsudvalg (NAUT) iværksat en række udredningsprojekter og andre fællesnordiske tiltag, som understøtter det direkte samarbejde mellem de nationale arbejdsmarkedsmyndigheder.

Af stor betydning har projektet om arbejdsløshedens omkostninger, som NAUT har gennemført i samarbejde med Embedsmandskomitéen for valutaspørgsmål og finansielle spørgsmål. Projektets udredninger er indgået i det fortsatte arbejde med en nordisk handlingsplan for økonomisk udvikling og fuld sysselsætning. I handlingsplanen indgår derudover en række arbejdsmarkedsprojekter.

Projekterne har til formål at iværksætte forsøg med henblik på udvikling af nye virkemidler i arbejdsmarkedspolitikken og effektivisering af de

igangværende tiltag, herunder udvikling af nye samarbejdsformer mellem arbejdsmarkedspolitikens virkemidler og andre politikområder.

I 1984 har Ministerrådet endvidere blevet enig om en nordisk overenskomst om ydelser ved arbejdsløshed. Den endelige tekst er vedlagt Ministerrådets meddelelse i anledning af Nordisk Råds rek. nr. 14/1984.

### Arbetsmiljö

Det nordiska samarbetet på arbetsmiljöområdet styrs av ett samarbetsprogram. Programmet har reviderats under år 1984. I det nya programmet drar ministerrådet upp riktlinjerna för det kommande samarbetet inom tolv prioriterade samarbetsområden. Sambanden mellan den tekniska utvecklingen, arbetsmiljön och arbetsmiljöpolitiken är genomgående teman i programmet.

Arbetet med att ta fram underlag för bestämning av yrkeshygieniska gränsvärden har drivits vidare under år 1984. Andra större forskningsprojekt har rört bl. a. bekämpning av arbetsolycksfall och förebyggande av försurningsskador som orsakas av fysiska belastningar.

Samarbetet mellan tillsynsmyndigheterna har främst gällt harmonisering av föreskrifter och samordning av produktkontroll. En utredning har startats för att förbereda en eventuell institutionalisering av verksamheten vid Samnordiska dokumentationscentralen för arbetsmiljö (SDA).

Ett antal projekt har drivits inom det datateknologiska området. Ett av projekten har rört personsäkerhet vid arbetsprocesser som styrs med hjälp av mikroprocessorer. Ett annat har belyst hälsorisker vid bildskärmsarbete. Det senare projektet har resulterat i en koncentrerad översikt över forskningen och forskningsresultaten på området.

Samarbetet om arbetstidsfrågor kommer i framtiden att bedrivas tvärssektoriellt inom ministerrådsorganisationen.

### Socialpolitik

Till grund för Nordiska ministerrådets verksamhet inom social- och hälsovårdsområdet ligger det reviderade samarbetsprogram, som fastställdes i augusti 1982. Samarbetet bedrivs dels inom de fem permanenta institutionerna

- Nordiska hälsovårdshögskolan (NHV)
- Nordiska institutet för odontologisk materialprovning (NIOM)
- Nordiska läkemedelsnämnden (NLN)
- Nordiska nämnden för alkohol- och drogforskning (NAD)
- Nordiska nämnden för handikappfrågor (NNH),  
dels i form av projektverksamhet.

Under året har ministerrådet låtit utvärdera NHV:s verksamhet. Utvärderingsrapporten är för närvarande föremål för remissbehandling och diskussion bland berörda parter.

NIOM:s arbete fortskrider planenligt inom områdena standardisering, materialprovning, forskning och upplysningsverksamhet.

NLN:s verksamhet inom läkemedelsregistreringsområdet har bl. a. resulterat i gemensamma nordiska riktlinjer för registreringsansökningar.

En arbetsgrupp under NAD har avgivit en rapport angående forskningsresultat kring cannabismissbruk och dess skadeverkningar.

Det datorbaserade informationssystem – Nordiskt hjälpmedelsregister – som NNH utvecklat i samarbete med nationella samhällsorgan togs i drift i januari 1984.

En ny utgåva av den periodiska publikationen "Social trygghet i de nordiska länderna" har utgivits under året som ett resultat av Nordiska socialstatistikkommitténs (NOSOSKO) arbete. NOSOSKO har även utgivit en rapport om samspelet mellan beskattning och sociala förmåner.

Nordiska medicinalstatistikkommitténs (NOMESKO) projektverksamhet vad gäller bl. a. informationssystem inom primärvården har vidareförts.

Projektverksamhet bedrivs för övrigt inom flertalet av de delområden som anges i samarbetsprogrammets operativa avsnitt. Verksamheten omfattar så vitt skilda områden som hälsofostran i grundskolan samt åtgärder inom service- och bostadssektorn för äldre. Flertalet projekt inleddes år 1983 och kommer att avslutas under år 1985.

Undantag utgör bl. a. den försöksverksamhet med utbildning av personal för dövblinda som övergår i permanent form fr. o. m. årsskiftet 1984–1985. Nordiskt utbildningscenter för dövblindpersonal nyinrättas vid denna tidpunkt som dotterinstitution till NNH och skall utöver sin huvudfunktion fungera som resurscentrum för dövblindarbetet i Norden.

Bland pågående förstudier kan särskilt nämnas den som gäller forskning kring välfärdsstaten. Inom huvudprojektet föreslås ett antal överordnade problemställningar som gäller t. ex. förhållandet mellan välfärdsstaten och samhällsekonomin bli belysta.

### **Miljöbeskyttelse**

Miljöministrene vedtog i 1983 program for nordisk samarbejde om miljøbeskyttelse 1983–1987. Arbejdet i 1984 har været præget af igangsætning af aktiviteter inden for det nye samarbejdsprogram. Det gælder f. eks. på prioriterede områder som luftforurening, kemiske stoffer og produkter, naturværn og støjbekæmpelse.

Verden står idag over for en række meget alvorlig miljø- og ressourceproblemer, bl. a. nedbrydningen af atmosfærens ozonlag, sur nedbør, spredning af farlige kemikalier og ørkenspredningen. Der er udarbejdet et debatoplæg (NU 1984: 4) om årsagerne hertil, og om hvordan de nordiske lande kan medvirke til at rette op på disse forhold. Der vil fremover blive arbejdet videre med en koordineret indsats fra de nordiske lande med hensyn til globale miljø- og ressourceproblemer.

De nordiske lande har i 1984 iværksat et særligt projektprogram på luftforureningsområdet, som skal gennemføres over tre år. Det omfatter såvel langtransporteret luftforurening som luftforureningsproblemer i byerne og samarbejde med hensyn til den administrative styring på området. Hensigten er bl. a. at forstærke de nordiske landes kompetance og dermed den førende position faglig set, som de har indtaget på luftforureningsområdet.

Indenfor ECE-konventionen om grænseoverskridende luftforurening i Europa, har de nordiske lande være initiativtagende til en aftale om at begrænse udslippet af svovldioxid med mindst 30% før 1993. Indtil nu har 20 lande tilsluttet sig dette forslag. Der arbejdes videre med effektundersøgelser og konkrete aftaler om begrænsning af svovldioxid.

En fælles nordisk målsætning over for udstødningsgasserne – bilavgasserne – fra motor køretøjer drøftedes af de nordiske miljøministre på et møde i februar. Der var enighed om, at de nordiske lande så snart som muligt bør skærpe kravene til forurenende udslip fra køretøjer, og at forholdene bør lægges til rette for at blyfri benzin bliver tilgængelig i de nordiske lande. Der var også enighed om at de nordiske lande skal samarbejde om at påvirke resten af Europa. Der arbejdes videre med at opfylde denne målsætning og sigtes mod internationale aftaler om skærpede emissionsgrænser.

Også på støjområdet har de nordiske miljøministre i februar vedtaget at fastholde en støjgrænse på 80 dB(A) for alle typer af motor køretøjer. For at gennemføre denne målsætning med hensyn til tunge køretøjer vil de nordiske lande i fællesskab gennemføre de nødvendige udredninger.

Flyselskaberne i Norden vil i løbet af den kommende 10-års periode skulle udskifte store dele af den eksisterende flyflåde. Man har derfor taget mulighederne for at kunne påvirke udskiftningstidspunkt og flytyper op, med henblik på at reducere støjbelastningen. Der overvejes en henvendelse fra miljøministrene til flyselskaberne om et nærmere samarbejde.

De nordiske landes systemer for klassificering og mærkning af kemiske stoffer og produkter er fortsat forsøgt harmoniseret for at undgå hindringer for handel mellem landene, og for at håndteringen i virksomheder og hos forbrugerne bliver mere sikker. Der er indledt et samarbejde med repræsentanter fra arbejdsmiljømyndighederne om et forslag til aftale om udveksling af information af oplysninger om kemiske stoffer og produkter. Behovet herfor er stort, og der kan spares store ressourcer ved at kende nabolandenes vurderinger og oplysninger.

De nordiske principper for beskyttelse af truede dyr og planter anvendes nu i alle de nordiske lande. En omfattende planlægning af natur- og kulturlandskabet finder sted i de nordiske lande i disse år. Det bliver mere og mere klart, at naturværn hensynene må indarbejdes i arealplanlægningen og disponering for at blive tilgodeset på bedst mulig måde. Til dette formål kræves gode planlægningsredskaber. Som supplement til det arbejde, som

er udført vedrørende naturlandskabet, er iværksat et større opfølgingsprojekt specielt angående behandlingen af kulturlandskabet. Projektet som løber til og med 1986 har rådgivende arbejdsgrupper og udvalgte modelområder i alle de nordiske lande.

Embedsmandskomiteen for miljøbeskyttelsesspørgsmål har i 1984 haft forberedende arbejdsgrupper nedsat på følgende sagområder: forskning og styring af projekterne om miljøeffekter ved energiproduktion, vand- og afløb, luftforurening, støj, genanvendelse og affald, produktkontrol (kemiske produkter) naturværn og friluftsliv og miljødata. Miljøsektoren har i 1984 rådet over samlet 8.134.000 NOK på Ministerrådets almene budget.

### Jämställdhet

Jämställhetsutskottet har till uppgift att koordinera det nordiska samarbetet på jämställhetsområdet på grundval av det program som antogs år 1978 av ministerrådet och som reviderats under år 1982. Programmet anger följande huvudområden för samarbetet: arbetsliv, social- och familjepolitik, utbildning, boende- och samhällsplanering samt deltagande i det politiska livet och samhället i övrigt.

Under år 1984 har 1.283.000 NOK beviljats för sammanlagt tio projekt, varav 203.000 NOK ur budgetreserven. Den indikativa ramen för 1985 är 1.150.000 NOK.

Under våren 1984 inledde jämställhetsutskottet en utvärdering av det nordiska samarbetet på jämställhetsområdet 1978–1983.

Det hittillsvarande resultatet av utvärderingen presenterades vid ett ministerrådsmöte (jämställhetsministrarna) den 2 maj 1984 i Göteborg. Vid mötet deltog även Nordiska rådets social- och miljöutskotts ordförande och sekreterare.

De två viktigaste verksamheterna under året har varit planeringen och genomförandet av den nordiska förberedande konferensen den 2–4 maj 1984 i Göteborg inför FN:s kvinnokonferens i Nairobi 1985. Vidare avses här planeringen av ett flerårigt tvärsektoriellt projekt, vars syfte är att pröva olika modeller för att bryta den könssegregerade arbetsmarknaden i en region eller kommun i vart och ett av de nordiska länderna. Det sistnämnda projektet diskuterades vid det nämnda ministerrådsmötet.

Dessutom pågår projektverksamhet under alla de andra huvudområden, som nämnts ovan.

Jämställhetsutskottet har i år bett samtliga ämbetsmannakommittéer att lämna en redogörelse för hur jämställhetsaspekten har beaktats inom de olika sektorerna under de senaste två åren samt för kommittéernas planering härvidlag i den närmaste framtiden. Svaren på denna förfrågan redovisas i bilaga 1 till ministerrådets verksamhetsberättelse för 1984.

### Livsmedelsfrågor

Det permanente nordiske utvalg for næringsmiddelspørsmål (NUN) under Nordisk Ministerråds stedfortrederkomité har ansvaret for det nordiske samarbeidet på næringsmiddel- og ernæringsområdet. NUN ble opprettet i 1980 og de første samarbeidsprosjekter ble startet opp i 1982.

Virksomheten under NUN har i 1984 omfattet 12 samarbeidsprosjekter fordelt på områdene lovgivning og administrasjon, kosthold og ernæring, næringsmiddeltoksikologi og kontroll og analyser av næringsmidler. Bevilgningen over Ministerrådets budsjett har i 1984 vært 648.000 NOK.

Prosjektgruppene har blant annet utredet muligheter for å samordne retningslinjer/bestemmelser for mikrobiologisk kvalitet av matvarer, for å regulere helsekostprodukter og for å samordne kontrollen med importerte matvarer. Det arbeides med å utvikle et effektivt internordisk varslings-system for informasjon om matvarepartier som avvises for import. Oversikt over de nordiske lands bestemmelser om merking av ferdigpakket matvarer og om tilsetningsstoffer til matvarer er utarbeidet.

Det arbeides fortsatt med å utvikle et nordisk datanett (NORFOODS) for informasjon om innhold av næringsstoffer, energi m. v. i de viktigste matvarer og matretter. Nordiske kostholdsforskere har utarbeidet en rapport om metoder i kostholdsundersøkelser med sikte på en større grad av standardisering av slike undersøkelser i de nordiske land. I 1984 er det også foretatt en utredning om kosthold og ernæring blant barn i alderen 1–2 år. Det arbeides kontinuerlig med å vurdere de nordiske anbefalinger for ernæringsmessig sammensetning av kostholdet.

NUN har i 1984 fått gjennomført en utredning om Nordisk Metodikkomité for Livsmedel, der også komitéens organisasjon og finansiering blir berørt. Forslag til en nordisk arbeidsdeling av særlig ressurskrevende analyser av matvarer er utarbeidet av en prosjektgruppe under NMKL.

### Transport, kommunikation och trafiksäkerhet

Enligt den nordiska transportöverenskommelsen har Nordiska ämbetsmannakommittén för transportfrågor (NÄT) till uppgift att följa utvecklingen inom området och ta fram samarbetsuppgifter som med fördel kan studeras i ett nordiskt perspektiv.

Ämbetsmannakommittén består av Nordisk kommitté för transportforskning (NKTF) som har till uppgift att koordinera och stimulera transportekonomisk forskning i Norden.

Under 1984 igångsattes projektet "Näringslivets transportkostnader", där avsikten är att skaffa fram kunskaper om transportkostnadernas betydelse och sammansättning samt om hur kostnaderna skulle kunna reduceras. Vidare startades projektet "Samfärdselpolitiken i de nordiska länderna" där resultatet väntas vara till hjälp vid bedömning av trafikpolitikens utveckling i länderna.

Vidare har man arbeidet med en sammanställning av nordisk transportstatistikk og i samband härmed har N T og NKTF beslutet att en sådan statistikk b r oppdateras regelbundet med två til tre års mellomrum.

Tyngdepunktet i N T:s prosjektverksamhet f rflyttes medvetet från v gtekniske frågor til det transportekonomiske området samtidig som man satsar på flere men mindre prosjekt. En sådan budgetering ger st rre m jligheiter til att tidigt kunna ta opp aktuelle ämnen.

Nordiska trafiks kerhetsr det (NTR)  r ett kontakt-, koordinerings- og planeringsorgan inom trafiks kerhetssektorn i de nordiska länderna. NTR bistås i sitt arbete av tre permanente samarbeidsorgan, Nordisk bilteknisk kommitté (NBK), Nordisk kommitté for trafiks kerhetsforskning (NKT) og Nordisk kommitté for v gtrafiklagstiftning (NKV).

Under 1984 har NTR l mnet ett förslag til de nordiska regeringarna om en ny överenskommelse om k rkort og registrering av motorfordon m. m.

NTR:s prosjektverksamhet har under året omfattet prosjektene "Cyklende barns trafikrisiko", "Internordisk användning av olycksdata", "Evalueringemetoder i trafikundervisningen" samt forskningsprogram om tunga fordon og trafiksäkerhet, motorcyklisters säkerhet og trafikonykterhet. Under året har vidare publicerats rapporter om tidligere slutförde prosjekt, bl. a. f r rapporter om seminarier som avhälles under Nordiska trafiks kerhets ret (NT  83) samt rapporterna om trafikonykterhet i Norden og om säkerhet for barn og vuxna i personbilars baksaten.

Forutom dessa delar av  mbetsmannakommitt ns og trafiks kerhetsr dets verksamhetsf lt har samarbeide forekommit ogs a inom flygs kerhetsomr det, sj fartss kerhetsomr det og om säkerhet for t gtrafikken. I ministerrådets  rsber ttelse redog rs ogs a for det organiserte samarbeidet mellom postverket (NORDPOST) og for det telesamarbeide som bedrivs inom de nordiska telekonferenserna (NORDTEL).

## Turisme

Kampanjen "Reis i Norden" ble avsluttet i 1984 gjennom opptrykking av en katalog i 400.000 eksemplarer og på 4 språk. Katalogen inneholder bl. a. almen informasjon om de nordiske land, "off-season"-tilbud, ulike rabatter samt tilstelninger som holdes.

Prosjektet om turismens langsiktige sosiale, miljømessige og økonomiske konsekvenser ble avsluttet gjennom  land-seminaret som fant sted i mai 1984.

En ny utgave av håndboken Reiseliv i Norden utkom i 1984.

Et seminar om kultur og turisme ble holdt i november 1984. På basis av rekommendasjoner fra seminaret vil turistutvalget vurdere ytterligere prosjekter innenfor kultur- og turismeomr det.

I 1984 ble det gjennomført en samnordisk markedsundersøkelse av Frankrike.

Turistutvalget har i sin virksomhet i 1984 søkt å dreie prosjektvirksomheten i retning av å sette turisten/konsumenten sterkere i sentrum. Utvalget har som følge av dette gjennomgått turistprogrammet for å vurdere behovet for endringer i dette. Utvalget har konkludert med at en dreing av prosjektvirksomheten ikke kommer i konflikt med det nåværende program og har av denne grunn ikke funnet det nødvendig å revidere dette.

Turistutvalget har i sin virksomhet lagt særlig vekt på gjensidig orientering om internasjonale og nasjonale turistspørsmål. OECD's arbeid med ett nytt felles turistinstrument og EF's arbeid for en felles turistpolitikk har vært de viktigste internasjonale spørsmål i denne forbindelse, mens Sveriges nye forslag om turist- og rekreasjonspolitikkk stod sentralt blant de nasjonale spørsmål.

### **Finans- og valutapolitik m. m.**

Uppfølgingen av Nordiska rådets rekommendation nr 1/1984 om en nordisk handlingsplan för ekonomisk utveckling och full sysselsättning har under 1984 stått i centrum för det nordiska samarbetet på det ekonomisk-politiska området. Arbetet på en sådan handlingsplan har bedrivits i en särskild arbetsgrupp på statssekreterarnivå. Ett ministerrådsförslag om en handlingsplan enligt önskemålen i rekommendationen kommer att föreläggas Nordiska rådets 33:e session.

Inom ramen för överläggningarna om en nordisk handlingsplan har man bl. a. diskuterat möjligheten att göra sådana gemensamma nordiska konjunkturöversikter, som Nordiska rådet tidigare har framfört önskemål om. Finansministrarna beslöt vid sitt möte den 24 oktober att sådana konjunkturöversikter fr. o. m. 1984 skulle sammanställas av den nordiska konjunkturexpertgruppen. Den första konjunkturöversikten av denna typ har under hösten 1984 överlämnats till Nordiska rådet i särskild ordning för behandling vid rådets utskottsmöten i november.

Ämbetsmannakommittén för valutafrågor och finansiella frågor (NÄVF) har, vid sidan av de traditionella arbetsuppgifterna avseende förberedelser för det nordiska agerandet i Internationella valutafonden, också diskuterat förutsättningarna för kapitalliberalisering i Norden i relation till de nordiska ländernas internationella förpliktelser, i synnerhet åtagandena inom OECD:s ram.

NÄVF har vidare satt igång regelbundna genomgångar av vidtagna eller planerade valutaregleringsåtgärder i de nordiska länderna. Bakgrunden till dessa genomgångar är att finansministrarna gett kommittén i uppdrag att hålla frågan om kapitalliberalisering på dagordningen.

I sitt yttrande över ministerrådets berättelse till 1982 års råds-session framförde Nordiska rådet önskemål om förbättrad statistik över kapitalrörelserna, särskilt investeringsströmmarna, mellan de nordiska länderna. NÄVF presenterar i anslutning härtill nu en rapport om harmonisering och

förbättring av statistiken över kapitalrörelser i Norden. Rapporten återfinns som bilaga 2 till ministerrådets verksamhetsberättelse för 1984.

### Industripolitikk

Nordisk ministerråd (industriministrene) vedtok i 1982 en ny arbeidsplan for det industripolitiske samarbeidet. Flere av arbeidsoppgavene var av langsiktig karakter, bl. a. tiltak for å lette industrielt samarbeid og bedrifts-etableringer over grensene i Norden. Arbeid med sikte på å gjennomføre nødvendige lovendringer i 1985 pågår i Finland, Norge og Sverige. Danmark har allerede gjennomført omfattende liberaliseringer på dette området.

Foruten arbeidet med disse oppgavene har en del andre spørsmål vært aktuelle i løpet av året, bl. a. beregning av statlige støtteordninger til industrien og forslag til ny låneordning i Nordisk Investeringsbank. Det er nedsatt en arbeidsgruppe som skal studere statlige støtteordninger til industrien i de nordiske land. Gruppen skal presentere sin rapport i februar 1985. Den vil omfatte forslag til områder der det bør foretas nærmere analyser for å identifisere ordninger, som kan ha forvridende effekter på samhandelen og det industrielle samarbeidet i Norden.

Fra et industripolitisk synspunkt er det spesielt viktig med en forsterking av det nordiske tekniske FoU-samarbeidet og Nordens rolle som hjemmemarked. Samarbeidet på disse områdene blir ansett å være det som i første rekke kan bidra til å styrke de nordiske lands industri og bedre den internasjonale konkurranse-evnen.

Ministerrådet (industriministrene) vedtok i 1983 et prinsippprogram for teknisk FoU-samarbeid. Rapporten inneholder en rekke forslag til prosjekt-samarbeid, som hovedsakelig skulle gjennomføres ved øket samarbeid mellom nasjonale organer. Rapporten ble positivt mottatt på Nordisk Råds sesjon i 1984, men spesielle midler for realisering av programmet kunne da ikke stilles til disposisjon over de nordiske budsjetter. Ministerrådet har imidlertid senere i 1984 besluttet at 5 mill. NOK av de midler, som for 1985 var bevilget til den nordiske handlingsplan på datateknologiområdet, kan benyttes til igangsettelse av det tekniske FoU-programmet.

Innen den nordiske handlingsplan på datateknologiområdet er det vedtatt retningslinjer for programmet for industriell forskning og utvikling på dataområdet. Programmet har i 1985 en ramme på 15 mill. NOK. Som et delprosjekt under datahandlingsplanen ble det i august 1984 holdt en konferanse for å belyse mulighetene for et nordisk samarbeid om tilgang på komponenter til data- og elektronikkindustrien.

Viktige samarbeidsorganisasjoner på industrisektoren innen Nordisk Ministerråd er bl. a. Nordisk Industrifond og NORDTEST. Samarbeidsorganisasjoner av viktighet utenfor Nordisk Ministerråd er bl. a. Nordisk

Investeringsbank, NORDFORSK, Nordisk industrialiseringsfond for Island og Fondet for svensk-norsk industrielt samarbeid.

På projektsiden er det flerårige samarbeidsprojektet "Geologisk samarbeid på Nordkalotten" ført videre etter planene. Arbeidsprogrammet går over 6 år, og vil bli avsluttet med et internasjonalt symposium i 1986. Foreløpige resultater av projektet blir allerede benyttet av bergverksindustrien i de nordiske land. Etter anbefaling fra embetsmannskomiteen vil det med midler fra nordisk budsjett dessuten finansieres et forprosjekt om nordisk underleverandørbase.

### Energipolitikk

Med henblik på intensivering af det nordiske energisamarbejde vedtog de nordiske energiministre den 9. februar 1982 en arbeidsplan for det fremtidige samarbejde. Endvidere godkendte energiministrene i november 1982 rapporten "Nordiskt samarbeide om olje og gas", hvori der udpeges en række samarbejdsområder inden for olie og gas området. Med udgangspunkt i disse beslutninger har Nordisk embedsmandskomite for energipolitikk igangsatt et praktisk samarbejde på en række af de udpegede områder.

Således har der i en årrække været et nordisk samarbejde inden for energiforskning. Dette har bl. a. ført til koordinering af den støttede nationale myndigheder yder til energiforskning, et fælles registreringssystem for alle nordiske energiforskningsprojekter (registreringen sker på EDB) og katalogisering af specialkurser inden for olie- og gasområdet i Norden.

Det hittidige arbejde har vist, at der er behov for en udbygning af det nordiske energiforsknings-samarbejde, bl. a. det institutionelle samarbejde. Der lægges derfor op til et samarbejde på højere niveau, gennem et Nordisk energiforskningsudvalg. Af samarbejdsområder kan allerede nu nævnes olieteknologi, oliegeologi, fjernvarme, kulleteknologi og bioenergi.

Inden for olie- og gasområdet har der gennem et par år været et nordisk samarbejde, primært baseret på informationsudveksling. Således er der på gasområdet etableret en *Nordisk Informationsgruppe om gasspørsmål*. Gruppen har som medlemmer redpræsenteranter for de statslige selskaber. I gruppens møder deltager også embedsmænd fra energiministerier/-departementer. Udover informationsudveksling har gruppen også mulighed for mere detaljerede vurderinger af konkrete spørsmål.

I 1983 nedsattes en anden gruppe, *Nordisk Kontaktgruppe for olie- og gasspørsmål i Nord*. Kontaktgruppen skal varetage nordiske samarbejdsaspekter i forbindelse med den fortsatte udvikling af petroleumsvirksomheden udenfor Nord-Norge.

Inden for det seneste år er der igangsatt samarbejde inden for off-shore forsikring. Udgangspunktet for dette samarbejde var et seminar om *off-shore forsikring*. Hensigten med seminaret var at belyse spørsmål og

problemer inden for off-shore forsikring, der på forskellig vis berører olieselskaber, forsikringselskaber, en række myndigheder og andre engageret i olie- og gassektoren.

Endvidere er der ved at blive udarbejdet en rapport der vedrør kortlægning af raffineringsindustrien i Norden og handel med olieprodukter over de nordiske landegrænser.

På området energiøkonomisering er der et omfattende samarbejde vedrørende energiøkonomisering i industrien.

Der er endvidere etableret samarbejde inden for energiplanlægningsområdet, el-samarbejdet og fjernvarme.

Information som et selvstændigt samarbejdsområde har også fået en stærkere plads for at sikre at kendskabet til initiativer og resultater på energiområdet får en større udbredning.

### Handelspolitik

Det viktigste spørsmål innenfor det handelspolitiske samarbeidet har vært oppfølgingen av "Norden som hjemmemarked" og da særlig det pågående arbeid når det gjelder å bygge ned ikke-tollmessige handelshindringer i inter-nordisk handel.

De forslag til oppfølgingstiltak som er lagt fram så langt kan sammenfattes til:

- forenkling av formalitetene og prosedyrene på nordisk basis når det gjelder opprinnelsesreglene,
- forenkling av de generelle tollprosedyrebestemmelsene,
- nedsettelse av en særlig ekspertgruppe som skal se nærmere på ulike tekniske handelshindringer (forskrifter, standarder),
- nærmere studering av ulikheter i de nordiske lands regler for sanitærmateriell, postforsendelser og campingvogner,
- i samarbeid med Nordisk embedsmannskomitee for samarbeide innen byggsektoren gjennomgå en rekke konkrete handelshindringer på byggområdet med tanke på å søke mulige løsninger.

På basis av de nasjonale kartleggingene av ulike handelsehindre vil ytterligere forslag til oppfølgingstiltak bli fremlagt.

De nordiske utenrikshandelsministre møttes i november 1984. Det videre arbeidet med ikke-tollmessige handelshindringer ble understreket i denne forbindelse.

Samarbeidet når det gjelder forenkling av handelsprosedyrer har fortsatt. Hovedprosjektet DEDIST (elektronisk overføring av dokumenter) er nå klar til presentasjon for brukere.

Det har vært en sterkt økende interesse for Nordisk Prosjekteksportfonds virksomhet som organ for å fremme nordisk samarbeidsprosjekter på eksportområdet. Fondet har fram til august 1984 hatt 99 prosjektsøk-

nader til behandling hvorav 51 prosjekt er bevilget støtte på tilsammen 7,8 mill FIM.

Nordisk Investeringsbanks prosjektinvesteringsslåneordning er kommet i gang og pr. juni 1984 er 6 lån innvilget til et samlet beløp av 43,5 mill SDR (tilsvarende ca. 365 mill. NOK).

### Regionalpolitikk

Den regionala utvekklingen karakteriseras i dag av nya fenomen som stiller regionalpolitiken i Norden inför ändrade förutsättningar. Med undantag av Island, Grönland och Färöarna ökar befolkningen i de nordiska länderna allt långsammare. I många regioner där befolkningsutvekklingen varit positiv, har sysselsättningstillfällena inte ökat lika snabbt och det har uppstått en otalans mellan utbud och efterfrågan på arbetskraft. Arbetslösheten i Norden steg till närmare 6% år 1983. Den högsta regionala arbetslösheten hade de tre nordligaste länen i Finland samt hela Danmark (utom Köpenhamns-regionen). Arbetslösheten är allt mer ett ortsfenomen och har också kommit att drabba många så kallade ensidiga industrier i Norden.

Alla dessa förändringar har lett till att man på det nationella planet nu söker finna nya lösningar för regionalpolitiken. Förändringarna har ställt också det nordiska regionalpolitiska samarbetet inför nya frågeställningar.

Mot denna bakgrund har NÄRP under 1984 startat arbetet med en utvärdering av det nu gällande handlingsprogrammet från 1979. Slutliga förslag från NÄRP presenteras för ministerrådet under hösten 1985 med sikte på behandling av Nordiska rådet vid sessionen 1986.

*Det gränsregionala samarbetet* upptar en allt mer omfattande del av det nordiska regionalpolitiska samarbetet. Verksamheten har utvecklats enligt de politiska prioriteringar som har fastlagts av Nordiska rådet och Nordiska ministerrådet (jfr NU 1981: 12). Ministerrådet har under 1984 finansierat verksamheten helt eller delvis inom elva gränsregionala samsamarbetsområden.

Centralt för verksamheten under 1984 har bl. a. varit arbetet med förstärkning och utveckling av *Nordkalott-samarbetet* i enlighet med ministerrådets beslut den 7 maj 1984. Vidare har utveckling av *Västnorden-samarbetet* stått i fokus. Som ett led i detta arbete har Västnordenkommittén lagt fram ett förslag till hur Västnorden-samarbetet bör utvecklas innehållsmässigt och där angett vilka resurser detta kräver. Ett ministerrådsförslag läggs fram till Nordiska rådets 33:e session. Vidare har en expertgrupp analyserat behovet av en utvecklingsfond för Västnorden-området och beskrivit vilken roll en sådan fond kan spela.

Nordiskt stöd till *konkreta regionalpolitiska projekt* beviljas över Nordiska ministerrådets allmänna budget. Under 1984 har medelsbeviljningen uppgått till ca 5.8 milj NOK.

Arbetet med *Nordiska Investeringsbankens (NIB) regionallåneordning* har förts vidare i enlighet med ministerrådets beslut den 25 juni 1984, vilket betyder att perioden har förlängts fram till den 1 april 1986 och att låneordningen har utvidgats geografiskt till att också omfatta Grönland.

Forsknings- och utredningsverksamheten har under året haft en central plats i det nordiska regionalpolitiska samarbetet. *Basprojektet* sammanställer och analyserar grundläggande information om regionala problem och utvecklingstendenser samt aktuella regionalpolitiska frågor, åtgärder och utredningar. *Storstadsprojektet* jämför strukturproblematik och utvecklingstendenser i 13 nordiska storstadsregioner. Under fas 2 i sitt arbete behandlar gruppen näringslivsutvecklingen, bostadspolitiken och den offentliga ekonomin i storstadsregionerna.

*Glesbygdspolitiska arbetsgruppen* arrangerade under våren ett seminarium rörande näringslivsutveckling i glesbygd.

Det regionalpolitiska forskningssamarbetet sker i regi av *Nordisk institutt for regionalpolitisk forskning (NordREFO)*. Under 1984 har tyngdpunkten i arbetet legat vid avslutande av den innevarande forskningsetappen som startades 1980.

Den nordiska expertgruppen för *gränshandel och resandetrafik* reaktiverades efter det att NÄRP:s gränsregionala samarbetsområden gett sina synpunkter på gruppens rapport från december 1983.

Gruppen lämnade i sin tillägsrapport i oktober 1984 och konstaterade att den ännu inte kunnat formulera gemensamma slutsatser och rekommendationer om möjligheterna att, i liberaliserande riktning, harmonisera den allmänna värdegränsen och åldersgränserna. Inte heller har man kunnat enas om särarrangemang för Nordkalott-området.

### **Bistånd till utvecklingsländerna**

Arbetsgruppen, som har utredet muligheten for et nærmere økonomisk samarbeid mellom de nordiske land og en bestemt gruppe utviklingsland, la i oktober 1984 fram sin rapport for EK-Bistand. Arbetsgruppen har konkludert med at SADCC-landene (Southern African Development Coordination Conference) i Sørlig Afrika vil være lempelige samarbeidspartnere. Arbetsgruppen har videre foreslått en rekke tiltak som kan være mulige elementer i en samarbeidspakke mellom Norden og SADCC-landene.

EK-Bistand har under 1984 utarbeidet en rapport om samarbeidsformene mellom de nordiske land på bistandsområdet. Rapporten viser at det nordiske samarbeidet på bistandsområdet har utviklet seg meget raskt til å omfatte et nettverk av koordinering samråd og ulike andre samarbeidsformer hva angår bistandspolitikk, land- og sektorprogram, bistandsforum og administrasjon.

Rådgivende komitéen for bistandsspørgsmål har i løbet av 1984 holdt to møter hvor man bl. a. har drøftet situasjonen i det Sørilige Afrika på bakgrunn av tørkekatastrofen og hvilke konsekvenser dette kan ha for de nordiske lands bistand. Komiteen har videre drøftet spørsmål omkring organisasjon og ledelse som en del av de nasjonale utviklingsprogrammene.

Komitéen har videre drøftet en rapport om den nordiske bistanden til Central-Amerika.

Det er lagt fram forslag for Ministerrådet om å inngå en ny avtale om fortsatt bistand til det nordiske landbruksprogrammet i Moçambique (MONAP). Avtalen forutsetter nordisk støtte under en 5-års periode 1985–1989. P. g. a. den alvorlige sikkerhetssituasjonen i Moçambique foreslår man foreløpig at det inngås en ettårsavtale i påvente av at situasjonen skal forbedres.

Det er videre lagt fram forslag for Ministerrådet om at Uyole landbruks-senter i Tanzania går over fra et nordisk prosjekt til et finsk-tanzaniansk prosjekt fra og med 1. juli 1985.

### **Jord- og skogsbruk**

Den væsentligste begivenhet i det nordiske samarbejde inden for jord- og skovbruksområdet i 1984 blev færdiggørelsen og vedtagelsen af et ministerrådsforslag til et nordisk handlingsprogram på jord- og skovbruksområdet.

Handlingsprogrammet er det første af sin art fremlagt af Nordisk embedsmandskomiteé for jord- og skovbrugsspørgsmål (NEJS). Ministerrådet (landbrugsministrene) fremlægger heri målsætningen på en lang række samarbejdsområder frem til 1995. Sigtet i handlingsplanen er såvel udbygning af eksisterende som nye samarbejdsområder, hvor forstærket indsats via et samarbejde kan forbedre landenes udbytte af de anvendte ressourcer.

På basis af en rapport om fiskeopdræt fra en arbejdsgruppe under Nordisk Kontaktorgan for Fiskerispørgsmål har NEJS besluttet at nedsætte en arbejdsgruppe, som på kort sigt skal vurdere det videre samarbejde om fiskeopdræt og akvakultur herunder forslag til konkrete samarbejdsaktiviteter for 1986 og de efterfølgende år. Aktiviteterne på akvakulturområdet har bl. a. baggrund i Nordisk Råds rek. nr. 6/1981.

Ministerrådet har i 1984 forøget støtten til nordiske samarbejdsprojektet på jordbrugsforskningens område. Støtten kanaliseres via Nordisk kontaktorgan for jordbrugsforskning (NKJ), med hvem ministerrådet har en samarbejdsaftale. NKJ er et samarbejdsorgan for de nationale jordbrugsvidenskabelige forskningsråd. Samarbejdet indebærer bl. a. at NKJ bistår ministerrådet med den videnskabelige bedømmelse af ansøgninger om støtte til nordiske projekter samt udarbejder planer for de kommende års nordiske samarbejde på jordbrugsforskningens område. NEJS finder det

væsentligt i sine retningslinjer for forskningssamarbejdet, at støtte kun udgør et tillæg til den nationale finansiering, og at samarbejdsprojekterne skal være i overensstemmelse med de nationale landbrugspolitiske målsætninger.

Samarbejdet på skovforskningsområdet varetages af Samarbejdsnævnet for nordisk skovforskning (SNS), der er en nordisk institution. SNS har i 1984 støttet forslag om, at Island indtræder som fuldt medlem af styrelsen og i tilknytning hertil udarbejdet et handlingsprogram til fremme af Islands skovforskning. Samarbejdsnævnet har via sine samarbejdsgrupper på forskellige fagområder taget stilling til, hvorledes forskningsstøtten bedst kan fordeles og prioriteres.

Nordisk genbanksamarbejde omfatter tre forskellige områder. Mest udbygget er Nordisk Genbank for landbrugs- og haveplanter (NGB), der er etableret som et nordisk institut ved Lund. NGB har til opgave at bevare den genetiske variation hos alt værdifuldt plantemateriale for landbrug og havebrug i Norden. De to øvrige områder omfatter et planlægningsprojekt for husdyr og fortsættelse af et projekt vedrørende fisk.

Siden 1981 er et nordisk samarbejde om planteforædling blevet etableret. Samarbejdet ledes af en nordisk styringsgruppe, der under navnet Samnordisk Planteforædling (SNP) fungerer som et paraplyprojekt for en række aktiviteter, opdelt på planteforædlingsprojekter og udredninger.

Forskeruddannelsen på jord- og skovbrugsområdet har vist sig at være et godt område for nordisk samarbejde. Samarbejdet muliggør en bedre udnyttelse af landenes samlede videnskabelige ekspertise på forsker- og doktoranduddannelsen. Et treårigt pilotprojekt vedrørende systemiseret nordisk forskeruddannelse på jord- og skovbrugsområdet udløber i 1985. Projektet er fællesfinansieret over begge de nordiske budgetter og påbegyndt efter forslag fra udredningen om øget nordisk forskningssamarbejde (NU 1981: 1).

Samarbejdet vedrørende et nordisk centralregister for mikroorganismer med tilknytning til jord- og skovbrug er etableret med en nordisk styringsgruppe for en treårig forsøgsperiode. Gruppen er endvidere pålagt at fungere som nordisk kontaktorgan for mikrobiologisk samarbejde med særlig vægt på forskningspolitiske spørgsmål foranlediget af den hurtige udvikling inden for mikrobiologien.

### **Bostads- och byggsektorn**

Handlingsprogrammet för nordiskt samarbete inom bostads- och byggsektorn fastställdes av Nordiska ministerrådet (bostadsministrarna) i augusti 1983 och ersatte då ett tidigare program från 1977.

Huvudansvaret för samordning och genomförande av handlingsprogrammet ligger hos ämbetsmannakommittén för samarbete inom byggsektorn (ÅK-BYGG). Kommittén skall inhämta ytterligare sakkunskap från

de möten som hålls mellan de nordiska bostadsmyndigheterna samt plan- och byggmyndigheterna och även i övrigt höra sakkunniga på olika områden. För genomförande av handlingsprogrammet bistås ÅK- BYGG av ett antal permanenta samarbetsorgan. Dessa är bl. a. Nordiska kommittén för byggbestämmelser (NKB), INSTA-Bygg, som är ett samarbetsforum för de nordiska byggstandardiseringsorganen, NORDTEST, som är det nordiska samarbetsorganet inom provningsområdet, de nordiska byggforskningsorganens samarbetsgrupp (NSB) samt Bostadsadministrativa mötet, ett forum för ländernas centrala bostadsmyndigheter.

De frågor som har stått centralt i ämbetsmannakommitténs arbete under året hänför sig till den bekymmersamt låga aktiviteten i byggnadsverksamheten i de flesta av de nordiska länderna, liksom till det svåra sysselsättningsläget inom sektorn. I någon grad har minskad nyproduktion kunnat ersättas med export och ökade insatser inom reparation, underhåll och tillbyggnad.

För att upprätthålla och vidareutveckla den tekniska nivån läggs stor vikt vid ökade ansträngningar inom forsknings- och utvecklingsverksamheten. Ämbetsmannakommittén har fått i uppdrag av Nordiska ministerrådet att – inom ramen för den nordiska datahandlingsplanen på datateknologiområdet – successivt utarbeta och redovisa förslag till gemensamma nordiska projekt. Deras syfte skall vara att effektivisera nordisk byggnadsindustri, bl. a. genom att utveckla och harmonisera datarutiner för konstruktion, produktion och kontroll inom byggbranschen.

I enlighet med handlingsprogrammets intentioner om ökat samarbete inom den bostadspolitiska sektorn, har kommittén uppmanat Bostadsadministrativa mötet att förstärka kontinuiteten i den projektverksamhet som bedrivs på nordiskt plan.

- Ämbetsmannakommittén prioriterar f. n. projekt som
- innebär direkta åtgärder med positiv inverkan på sysselsättning och byggsektorns allmänna utveckling,
  - belyser bostads- och bebyggelsepolitiska aspekter av byggsamarbetet. Härvid avses områden som t. ex. bostadsfinansiering, bostadsförbättring, ombyggnadsbehov, alternativa boendeformer, närmiljö, förvaltningsformer och driftskostnader,
  - beskriver och analyserar ROT-sektorns (reparation, ombyggnad, tillbyggnad) potentiella möjligheter bl. a. för rationellt och ekonomiskt utnyttjande av det befintliga byggnadsbeståndet eller som
  - utreder exportproblematiken inom byggsektorn, med hänsyn till såväl finansiella som organisatoriska och juridiska frågor.

ÅK-BYGG:s projektbudget för 1984 upptar ca 2 milj. NOK uppdelat på ett 25-tal projektposter.

Två utredningsgrupper, som tillsatts av ämbetsmannakommittén, har under 1984 behandlat byggsektorns strukturella problem respektive byggsektorns roll i biståndssamarbetet. Avrapportering sker under år 1985.

## Bilaga 2

## Nordiska ministerrådets allmänna budget för år 1986

Verksamhetsområde	1 000-tal norska kronor, löpande priser	
	1985	1986
Socialpolitik	29 200	31 941
Arbetsmarknad	3 850	6 934
Arbetsmiljö	4 852	5 321
Miljöfrågor	7 300	7 665
Jamställdhet	1 150	1 408
Handelspolitik	8 049	11 035
Industripolitik	44 908	55 123
Energifrågor	8 845	8 968
Byggnadsfrågor	3 912	4 225
Regionalpolitik	14 551	19 128
Samefrågor	730	1 199
Jord- och skogsbruk	13 482	15 213
Ekonomisk politik	2 010	2 094
Livsmedelsfrågor	780	1 019
Konsumentfrågor	3 290	3 455
Samfärdsel	2 920	3 161
Trafiksäkerhet	1 670	1 754
Turism	1 050	6 103
Statistiska sekretariatet	1 723	1 883
Verksamhetsbidrag	613	604
Tjänstemannautbyte	970	1 100
Generalsekreterarens disp. reserv	500	495
Ministerrådets reserv	2 420	20 970 <sup>1</sup>
Datateknologi	26 400	27 720
Information	1 723	1 809
Ministerrådssekretariatet	25 256	27 287
Reservation för sammanläggning (engångsutgifter)	—	5 000
<b>Summa utgifter</b>	<b>212 154</b>	<b>272 614</b>
Avgår inkomster	-8 254	-8 414
De nordiska ländernas bidrag	203 900	264 200

<sup>1</sup> I detta belopp ingår bl. a. 16 170 000 norska kronor för industriellt FoU-samarbete.

